

TÖRTÉNETI SEGÉDTUDOMÁNYOK. BEVEZETÉS A TÖRTÉNELEM FORRÁSAIBA

1. Bevezetés

Grafton, Anthony: *A lábjegyzet. Egy különös történet.* L'Harmattan: Bp., 2011.

2. A történeti kutatás

Kötelező:

Romsics Ignác: „Mi a történelem?” In: *Mindentudás Egyeteme* 1. Szerk. Hitseker Mária – Szilágyi Zsuzsa. Kossuth Kiadó, Bp., 2003. 57–80. o.

Ajánlott:

Becker, Carl Lotus: „Mi a történelmi tény?” In: *Történetelmélet.* Vol. I. Szerk. Gyurgyák János – Kisantal Tamás, Osiris, Bp., 2006. 162–174. o.

Carr, E. H.: *Mi a történelem?* Bp., 1995. 7–28. o.

Gyáni Gábor: „A történetírás fogalmi alapjairól.” In: *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek.* Szerk. Bódy Zsombor – Ö. Kovács József. Osiris, Bp., 2003. 11–53. o.

Noiriél, Gérard: *A történetírás „válsága”. Elméletek, irányzatok és viták a történelemről tudományá válásától napjainkig.* Napvilág Kiadó, Bp., 2001. 212–233. o.

Lukacs, John: *A történelmi tudat avagy a múlt emlékezete.* Bp., 2004. 150–186. o.

3. Hogyan keletkeznek az írott források?

Kötelező:

Bogdán István: „Papirologia.” In: *A történelem segédtudományai.* Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 140–152. o.

Jakó Zsigmond – Radu Manolescu: *A latin írás története.* Európa Kiadó, Bp. 1987. 41–75. o.

Ajánlott:

Febvre, Lucien – Henri-Jean Martin: *A könyv születése. A nyomtatott könyv és története a XV–XVIII. században.* Osiris, Bp., 2005. 31–82. o.

Robinson, Andrew: *Az írás története. Ábécék, hieroglifák, piktogramok.* Jászöveg Műhely, Bp., 2003. 7–17 és 52–67. o.

4. Hogyan kerülnek elő az írott források?

Kötelező:

Komoróczy Géza: *Kiáltó szó a pusztában. A holt-tengeri tekercsek*. Osiris, Bp., 1998. 9–32. o.

Whitfield, Susan: *Stein Aurél, a Selyemút felfedezője*. Aranyszarvas, Nyíregyháza, 2004. 9–35 és 65–76. o.

Ajánlott:

Hoffmann, Adina és Peter Cole: *Sacred Trash. The Lost and Found World of the Cairo Geniza*. Schocken Books, New York–Toronto, 2011. 8–45. o.

Kákósy László: *Fény és káosz. A kopt gnóosztikus kódexek*. Gondolat, Bp., 1984. 69–80. o.

Janyin, V. L.: *Nyírfakéreg levelek üzenete*. Gondolat, Bp., 1980. 11–26. o.

Már Jónsson: „Árni Magnússon, an early-modern collector of medieval manuscripts.” *Tabularia* 15 (2015): 121–131. o.

5. Hogyan vizsgáljuk a forrásokat?

Kötelező:

Bloch, Marc: *A történész mestersége*. Osiris, Bp., 1996. 41–97. o.

Ajánlott:

Duby, Georges: *Folytonos történelem*. Napvilág Kiadó, Bp., 2000. 20–60. o.

Engel Pál: „Archontológia.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 27–32. o.

Engel Pál: „Prozopográfia.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 33–34. o.

Hóman Bálint: *A történelem útja*. Osiris, Bp., 2002. 298–347. o.

6. A források és az idő

Kötelező:

Leduc, Jean: *A történészek és az idő. Elméletek, problémák, írásmódok*. Kalligram, Pozsony, 2006. 107–157 o.

Szögi László: „Kronológia.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 83–93. o.

Ajánlott:

Gyáni Gábor: „A történés ideje – a történész ideje.” In: *„Atyám megkívánta a pontosságot.” Ember és idő viszonya a történelemben*. Szerk. Fónagy Zoltán. MTA-BTK, Bp., 2016. 9–19. o.

Kristó Gyula: „Kronológia.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Kállay István. ELTE-BTK, Bp., 1986. 76–86. o.

7. Forrásolvasás I. – Paleográfia, epigráfia

Kötelező:

Érszegi Géza: „Paleográfia.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 95–125. o.

Kubinyi András: „Epigráfia.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 126–139. o.

Ajánlott:

Maróth Miklós: „Keleti írások, keleti kéziratok.” In: *Régi könyvek és kéziratok*. Szerk. Pintér Márta. Népművelődési Propaganda Iroda, Bp., 1974. 37–41. o.

Brøndsted, Johannes: *A vikingek*. Corvina, Bp., 1983. 175–189. o.

Robinson, Andrew: *Az írás története. Ábécék, hieroglifák, piktogramok*. Józsefvárosi Műhely, Bp., 2003. 20–35 és 144–155. o.

8. Források II. – Filológia, oklevéltan

Kötelező:

Solymosi László: „Oklevéltan.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 153–168. o.

Kristó Gyula – Makk Ferenc: „Filológia.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 187–200. o.

Ajánlott:

West, L. Martin: *Szövegkritika és szövegkiadás*. Typotex, Bp., 1999. 9–37. o.

Havas László: „Szövegkritika.” In: *Bevezetés az ókortudományba*. Vol. I. 3. kiadás. Szerk. Havas László – Tegye Imre. Debreceni Egyetemi Kiadó, Db., 2009. 73–112. o.

9. Tárgyi és képi források

Kötelező: bármelyik kettő

Glatz Ferenc: *Történetírás korszakváltásban*. Gondolat, Bp., 1990. 110–133. o.

Gedai István – Torbágyi Melinda: „Pénztörténet.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 201–215. o.

Bertényi Iván: „Címertan.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 216–240. o.

Bertényi Iván: „Pecséttan.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 241–263. o.

Pandula Attila: „Inszigniológia.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 264–275. o.

Basics Beatrix: „Történeti ikonográfia.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 35–43. o.

10. A források és a környezet

Kötelező:

Bak Borbála: „Történeti földrajz.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 66–82. o.

R. Várkonyi Ágnes – Kósa László: „A legfiatalabb tudomány.” In: *Európa híres kertje. Történeti ökológiai tanulmányok Magyarországról*. Szerk. R. Várkonyi Ágnes – Kósa László. Orpheusz Kiadó, Bp., 1993. 7–23. o.

Ajánlott:

Grynaeus András: „Új forráscsoport? A dendrokronológia eredményei és a történettudomány.” In: *Táj és történelem. Tanulmányok a történeti ökológia világából*. Szerk. R. Várkonyi Ágnes. Osiris, Bp., 2000. 305–325. o.

R. Várkonyi Ágnes: *Pelikán a fiaival*. Liget, Bp., 1992. 7–31. o.

Walter, Francois: „Környezetünk mint a történettudomány új tárgya.” *Liget* 3 (1990).
Online link: <https://ligetmuhely.com/liget/kornyezetunk-mint-tortenettudomany-uj-targya/>

11. Egyéb történeti segédtudományok

Draskóczy István: „Egyéb történeti segédtudományok.” In: *A történelem segédtudományai*. Szerk. Bertényi Iván. Osiris, Bp., 2006. 303–320. o.

12. ZH